

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Frit Danmark

2. Aarg. Nr. 6

Udgivet af en Kreds af Danske

September 1943

FØR og EFTER 29. AUGUST

Selvom Begivenhederne omkring den 29. August er almen kendt, vil det dog være paa sin Plads at give en kortfattet Oversigt over dem, som Gruudlag for en Vurdering af Landets nuværende Stilling og dets Muligheder for at føre Krigen mod Nazisterne videre.

Den danske Modstandsvilje har siden Besættelsen givet sig stærkere og stærkere Udslag, efterhaanden som Tyskernes Krav og vore Regeringers Eftergivenhed tog til. I Juli Maaned i Aar skete der 77 Sabotagehandlinger af Betydning, mens det tidligere Maksimum for en Maaned var 42, og 1. Uge af August bragte 23 Attentater. Rundt om i Byerne optraadte Frikorpsmænd og deres tyske Vaabenfæller mere og mere udfordrende. Det kom til Sammenstød, i Begyndelsen især i *Esbjerg*, hvor der derfor efter tysk Krav erklæredes Undtagelsestilstand den 7. August. Befolkningen svarede med Demonstrationer, og da Udgangsforbudet derefter blev skærpet, kom det til Strejker, der den 11. omfattede alt Liv i Byen. Undtagelsestilstanden maatte derefter ophæves, bl.a. af Frygt for Sympatistrejker i andre Byer. Samtidig havde der været Strejker som Protest mod tyske Arbejdskontrollører paa *Odense* Staal-skibsværft. Det kom til Sammenstød flere Steder i Byen efter den 15., og fra den 18. nedlagde Arbejdere, Funktionærer og Borgere alt Arbejde og nægtede at genoptage det, før de tyske Provokatorer var fjernet fra Gaderne. Tyskerne gik ind paa Kravene, men overholdt ikke Betingelserne, hvorfor Strejken fortsattes til Tirsdag den 24., da Besættelsestroppeperne faktisk havde trukket sig tilbage til Kasernerne. Under Urolighederne var

talrige Danske blevet saaret, en Del mishandlet, en enkelt dræbt; til Gengæld var en tysk Officer, der bl.a. nedskød et Barn, blevet lynchet. Samtidig med Begivenhederne i Odense kom det til Sammenstød i næsten *alle fynske Købstæder*. Tyskerne optraadte brutalt overfor Befolkningen, og denne svarede med udbredte Strejkebevægelser. Ogsaa i jyske Byer, Fredericia, Kolding, Aarhus, Frederikshavn og Randers og paa Sjælland i Vordingborg, Korsør og Helsingør var der Uroligheder, Proteststrejker, tysk Beskydning af Befolkningen og danske Ofre. I *Aalborg* strejkede Arbejderne paa »Rørdal« fra 9. August paa Grund af Sabotagevagtordningen. Den 17. opdagede Tyskerne en Transport af Ammunition, som var nedkastet fra Flyvemaskine Syd for Byen. De beskød Lastbilen og dræbte dens Chauffør, mens en anden Dansker, Konstruktor Sørensen blev fanget og senere henrettet efter Dødsdom ved tysk Standret. Begravelsen af den dræbte gav Anledning til store Uroligheder i Aalborg, der hurtigt gik over i Generalstrejke, som varede indtil den 28., og hvorunder mange Danske blev dræbt.

Sabotagen fortsatte og rømte bl.a. den 15. August — Dagen for Ophøret af Transittens gennem Sverige — store Dele af det jyske Jernbaneanet, samt en Række Lokomotiver paa Aalborg Privatbaner, der transportererede store Mængder Materiel for Tyskerne.

Trods talrige Opraab og Henstillinger fra Regering, Rigsdag og Organisationsledere lykkedes det ikke at dæmme op for Kamphandlingerne. Dr. Best blev kaldt til Tyskland, hvor v. Hanneken i Forvejen havde gjort Forestillinger om

Landsmand! — Skriv dette af og send det videre!

en skærpet Kurs overfor Danmark, og den 28. August overrakte Best en Række Krav til Scavenius, der ikke alene omfattede det den 9. August af vor Regering afviste Krav om Udlevering af danske Sabotører til tysk Fængsel, men ogsaa Indførelse af Undtagelsestilstand over hele Landet, Opretholdelse af Særdomsstole med Dødsdom som Hovedstraf, og Repræsalier overfor Odense i Anledning af Drabet paa den tyske Officer. Kongen og Regeringen var enige om at afvise disse Betingelser, men henviste til den Afspænding i Situationen, som netop i disse Dage kunde spores. Der indløb ikke noget Kompromisforslag fra tysk Side, men v. Hanneken overtog Natten til den 29. Magtudøvelsen i Landet gennem det bekendte Opraab. Allerede nogle Dage forinden havde han faaet stillet Tropper til Raadighed til at foretage dette Skridt, som han utvivlsomt vilde gennemføre uanset den danske Regerings Reaktion. Og saa fulgte de tyske Overfald Slag i Slag: Dansk Militær blev efter en kort Kamp afvæbnet og interneret, offentlige Bygninger besat, tyske Standretter begyndte at arbejde, Befolkningen blev terroriseret og adskillige Civilpersoner dræbt. Landet over blev der arresteret ca. 600 Gidsler. At det var Gidsler fremgaar af, at Tyskerne ikke har nogen Anklage mod dem, men gennem Udvalget har søgt at lamme den saakaldte »Christmas Møller-Fløj« i det konservative Parti, Dansk Samling, en Række Ungdomsbewægelser, antityske Stemninger indenfor Kunst, Presse og Videnskab, og yderligere har sikret sig en Række fremtrædende Jøder. Derimod er det vigtigt at bemærke, at der ikke er taget ledende Personer indenfor Fagbevægelsen, Erhvervene eller Socialdemokratiet.

Radiøen er underlagt tysk Ledelse (Lohmann og Schmidt), Pressen er underlagt streng tysk Censur, der stadigvæk eksekveres af Eskelund, og som praktisk taget omfatter alt uden- og indenrigspolitisk Stof, hver Journalist skriver under personligt Ansvar. Politiet har faaet tyske Kontrollanter og Administrationen arbejder efter fældstændig tysk Ordre. Der er udstedt Dekreter om, at Tyskerne kan overtage dansk Ejendom

efter Forgodtbefindende, der paalægges vort Erhvervsliv Pligt til at arbejde for tyske Interesser og Arbejderne tvinges til at tage anvist Beskæftigelse f. Eks. som Sabotagevagter. Ikke alene Militærpersoner og Gidsler, men alle tidligere arresterede danske Frihedskæmpere bevogtes nu af Tyskerne, for saa vidt de ikke sendes til Tyskland.

Reaktionen har fra dansk Side — bortset fra Hærens og navnlig Flaadens tapre Indsats og fra Befolkningens Demonstrationer — hidtil været rent defensiv. Under Truslerne om Dødsstraf lykkedes det ikke at gennemføre den Folkestrejke, der efter den almindelige Mening vilde have været det værdigste Svar paa Overfaldet, men paa adskillige Virksomheder strejkedes dog, og endnu flere Steder etableredes sit-down Strejke. Kongen betragter sig som Krigsfange og nægter at foretage Regeringshandlinger, saaledes ogsaa at modtage Scavenius-Regeringens Demissionsbegæring. Konge- og Regeringsmagt betegnes som »hvilende«, og Administrationen gennemføres af Ministerialkontorerne, idet Departementscheferne har paataget sig at lede hver deres Forvaltningsgren uden at danne noget samlet Raad. Det har vakt dansk Forbavselse, at de betingelsesløst er gaaet ind paa denne Ordning uden først at stille Krav om Løsladelse af Gidslerne og Ophævelse af tyske Standretter.

Rigspolitichefen og Formændene for de to Politiorganisationer har krævet af Tyskerne, at enhver Politimand, der ikke fandt det overensstemmende med sin Samvittighed at fortsætte Tjenesten, skulde have Ret til at trække sig tilbage, — at dansk Politi ikke skulde medvirke ved Arrestation af Landsmænd, der skulde arresteres af eller udleveres til Tyskerne, og at dansk Politi skulde trække sig tilbage, hvor tysk Militær griber ind overfor Befolkningen. Ikke des mindre har vort Politi Side om Side med Værnemagten overvaaget Gennemførelsen af det natlige Færdselsforbud, hvilket maa synes i Strid med Politiledelsens Krav.

Formålet med den nazistiske Aktion er klart: Efter von Hannekens Mening vil Tyskland under denne Tilstand bedre end under den tidligere kunne udbytte Landet

som militær Basis og som Produktionskilde. At dette er rigtigt, fremgaar bl. a. af, at Erhverv og Fagbevægelse ikke er udfordret gennem Arrestationerne. Bests Forsoningspolitik er slaaet fejl, men han er ikke dermed nogen »død Mand«: Han har fra Dagmarhus Ledelsen af det økonomiske Liv i sin Haand. Og han er sammen med Hanneken ivrigt optaget af at finde en Udvej der kan give Forholdene i Landet et Skin af Legalitet. Helst ser Tyskerne nu, at der dannes en ny dansk Regering under Kongens og Rigsdagens Medvirken. Om ikke en parlamentarisk Regering, saa et Administrationsraad med en tysksindet Embedsmand (Knutzen?) i Spidsen. Hidtil har Landets officielle Ledere dog vægret sig ved at deltage i Skabelsen af et saadant Organ, der trods sin formelle Lovlighed ikke vilde besidde nogen Myndighed overfor Tyskerne. Men der findes Elementer indenfor Rigsdagen, Administration og Erhverv, der ikke er uvillige til ogsaa denne Kapitulation.

Overfor saadanne Bestræbelser maa vi hævde, at det trods den utvivlsomme Skærpelse af den danske Befolknings Vilkaar er en Fordel, at Landet nu har faaet rene Linier: Den formelle Magt er overtaget af dem, der længe har haft den reelle, af Besættelsesmagten. Mens adskillige af vore Landsmænd tidligere kunde hævde, at Samarbejdet med Tyskland efter Scavenius' Linje trods alt dannede et vist Bolværk mod den tyske Udbygning, er denne Undskyldning nu faldet væk. Ingen nok saa »lovlig« Regering vil kunne hindre Tyskerne i at udføre de Overgreb, de finder for godt. Skillelinjen ligger nu skarpt optrukket. Paa den ene Side Tyskerne og deres lille Folge af Forrædere, paa den anden Side hele det danske Folk med Kongen og den Rigsdag i Spidsen, der for mindre end et halvt Aar siden blev valgt som Demokratiets Forsvarere. Ingen ærlig Dansker, der ønsker Genoprettelsen af vort Lands Frihed og Demokrati, bør række Tyskerne en hjælpende Haand ud af de Vanskeligheder, de selv har skabt sig.

Befolkningen haaber og venter:

at Kongen fortsat vil nægte at fungere som Statsoverhoved og

ikke udnævne nogen ny dansk Regering,

at Rigsdagen ligeledes vil nægte sin Medvirken til Skabelsen af et Ministerium og i det hele taget ikke under nogen Form indlade sig i Forhandlinger med tyske Myndigheder, saalænge ikke samtlige politiske Fanger og Gidsler er frigivet, og Retsudøvelsen overgaaet til danske Domstole,

at Embedsmændene i Centraladministrationen vil afvise ethvert Forslag om at træde sammen til et Administrationsraad,

at Tjenestemænd af alle Grader i de centrale og lokale Administrationsgrene paa alle Maader lægger Hindringer i Vejen for Tyskerne og gennem Desorganisation og Obstruktion søger at hindre ethvert tysk Overgreb,

at Politiet konsekvent følger den Linje, deres øverste Ledelse har angivet i de ovennævnte Krav, og udelukkende føler sig solidarisk med den danske Befolkning,

at Erhverv, Industri, Handel og Landbrug paa alle Maader sinker og forvansker Udførelsen af de Opgaver, Tyskerne paalægger dem,

at Funktionærer, Kontorfolk, Haandværkere og Arbejdere i deres daglige Virksomhed stadig holder sig for Øje, at alt, hvad der skal leveres til Tyskerne, støtter vore Fjenders Krig mod os, og at det derfor skal laves saa langsomt, saa unøjagtigt og saa uholdbart med saa stor Anvendelse af Raamaterialer som overhovedet muligt.

Den danske Front har aldrig staaet saa enig som i Dag; den maa føre Kampen videre med endnu større Fasthed og Effektivitet end tidligere. Der findes ingen Undskyldning for paa nogen Maade eller blot i ringeste Grad at støtte Hitlers Krig, der i lige saa høj Grad er rettet mod os som mod de andre allierede Nationer.

Danmark i Krig med Tyskland

Med v. Hannekens Opraab den 29. August indtraadte den tyske Undertrykkelse af Danmark i en ny Fase: Tyskerne overtog aabenlyst Magtudøvelsen og erkendte samtidig — gennem Anvendelse af §§ 42-56 i Haagerkonventionen — at Danmark betragtes som et fjendtligt Land. I Formel Henseende betegner dette naturligvis et Vendepunkt, men reelt betyder det kun, at en Tilstand, der langsomt har udviklet sig siden 9. April, nu offentlig stadfæstes. Den tyske Magtudøvelse her i Landet har i stigende Grad vundet Fodfæste under de forskellige Samlingsregeringer for at naa sin hidtidige Kulmination under Scavenius. Naar Tyskerne nu selv overtager Styret, vil de kunne benytte sig af en Række Love, Administrationsregler og Forordninger, gennemført af lovlige danske Myndigheder endog med Rigsdagens Sanktion, der i Bund og Grund strider mod dansk Demokrati, og som kun tjener til eet: Understøttelse af den nazistiske Udbytning af Landet til Fordel for Aksemagternes Krig. Ansvar for denne Tingenes Tilstand hviler paa de hidtil styrende, og paa Baggrund af deres tidligere Eftergivenhed kan det ikke regnes dem til Fortjeneste, at de den 28. August sagde Nej til tyske Krav om yderligere Undertrykkelse af det danske Folk. De havde længe vidst, at de ikke havde Befolkningen bag sig, og de foregaaende Uger havde vist dem, at de end ikke havde den i sin Magt. Hvor helt anderledes vilde deres Stilling ikke have været, hvis de var faldet paa deres Post efter at have ført et modigt og konsekvent Forsvar for vort Demokrati under Paaberaabelse af Aftalerne af 9. April.

Det væsentlige er imidlertid ikke det Nederlag, Scaveniuspolitikken har lidt. Af langt større Rækkevidde er Tyskernes Nederlag. Deres Forsøg paa at lokke et Folk frivilligt med i Heksedansen og indbilde Verden, at de kunde vinde os for deres Sag, faldt ynkeligt til Jorden. De har nu travlt med at finde Undskyldninger for deres Fallit. En stedlig Goebbels-Aflægger, der kalder sig „kompetent Kilde“, søger at skyde Skylden for Udviklingen

paa henholdsvis „Christmas Møller“, „engelske Faldskærmsjægere“ og „forbryderiske Elementer“. Men ingen lader sig vildlede af den tyske Propaganda. Alt for længe har dens Frækhed vakt vor Forbløffelse, dens Klodsethed vor Munterhed og dens Ynkelighed vor Foragt. — Dens Løgne kan aldrig tilsløre den Kendsgerning, at det ene og alene er Tyskerne, der har Ansvar for ethvert Brud paa fredelige Tilstande, der er sket i Danmark siden Overfaldet i 1940. Det er dem, der brød Ikke-Angrebspagten, det er dem, der trods Løfter blandede sig i vore indre Forhold og krævede vor Lovgivning nazificeret, det er dem, der tiltog sig Retshaandhævelse overfor danske Borgere, det er dem, der truede og bestak vor Industri og vort Landbrug til at arbejde for sig, det er dem, der tiltvang sig Adgang til vore Transportmidler, og det er endelig dem, der lod danske Forrædere og tyske Værnemagtssoldater terrorisere Befolkningen, saa den tilsidst satte sig aabent til Modværge.

Alt, hvad der fra dansk Side er sket i Kampen mod Tyskerne, er Svar paa deres Udfordringer og Løftebrud, og dette Svar er ikke givet af nogle faa, importerede Personer, men af det danske Folk. Vi ved, at et stort Flertal af Danske giver Sabotagen deres Tilslutning; vi har ved Folkestrejkerne i Esbjerg, Odense og mange andre Byer set alle Samfundsklasser i Enighed protestere mod utaalelige tyske Overgreb; og Kampene 28.-29. August var vor Flaades og vor Hærs aabenlyse Tilkendegivelse af, at Okkupanterne er vore Fjender.

Hanneken har kun fastslaaet, hvad vi andre længe har vidst: Danmark er i Krig med Tyskland. Og denne Krig vil blive ført videre uanset hvor brutale Metoder Tyskerne bringer i Anvendelse. Øget Tvang vil avle øget Modstand. Der er visse Folk herhjemme, der aldrig har rørt en Finger i Frihedskampen, men i deres lune Krog glædet sig over, at andre vovede Pelsen. De ranker sig nu i Troen paa, at den 29. August har afvasket Formædelsen af 9. April i Verdens Øjne.

Og saa finder de iøvrigt, at vi nu godt kan nedlægge Vaabnene! Men vi andre kan ikke nøjes med at være danske paa Etiketten. Danmark er ikke Hund for nogen anden Nation. Vi lader os ikke tvinge af den tyske Pisk, men ligesaa lidt skyldes vore Handlinger Ønsket om at blive klappet af vore Allierede Venner. Vi glæder os over den Sympati, der i denne Tid strømmer vort Land imøde fra hele den frie Verden, men den Krig, vi nu fører, er i dybeste Forstand vor egen, fordi dens

Maal er at sikre vor nationale Livsudfoldelse. Og det kan kun ske ved vor egen Indsats.

Vi, der fra første Færd har hævdet, at Danmark som alle andre Nationer selv maa kæmpe for sin Frihed, har ikke tilstræbt de „norske Tilstande“, vi nu gaar ind til. Men hellere betale denne Pris end opgive Kampen! Og vi ved, at det danske Folk villigt vil bære alle Ofre og Afsavn for at naa Maalet: Et frit og demokratisk Danmark, vundet af Folket selv!

Hanneken og Haagerkonventionen

Tyskernes Foragt for indgaaede Overenskomster, Pagter og Forpligtelser er saa velkendt, at det for saavidt er overflødigt at konstatere et nyt Tilfælde deraf. Men da Haagerkonventionen, som v. Hanneken paa-bæraaber sig i sin Proklamation af 29. August, danner det Retsgrundlag, vi Danske for Øjeblikket lever paa, er det dog rimeligt at sammenligne Konventionens Ordlyd med den Virkelighed, Hanneken praktiserer.

I den første af de anførte Artikler, § 42, hedder det: »Et Territorium anses for besat, naar det faktisk er underlagt den fjendtlige Hærs Myndighed.«

Ved at bringe denne Del af Haagerkonventionen i Anvendelse, konstaterer Tyskerne altsaa en Krigstilstand mellem Danmark og Tyskland, mens de tidligere altid har hævdet, at Besættelsen skete efter fredelig Overenskomst.

Artikel 43 lyder: »Naar den lovgivende Magt faktisk er gaaet over i Hænderne paa den, som holder Landet besat, tager denne alle Forholdsregler, som beror paa den, for saa vidt muligt at genoprette offentlig Orden og det offentlige Liv, idet de i Landet gældende Love respekteres, medmindre dette er absolut umuligt.«

Det første, v. Hanneken gjorde, var at tilsidesætte danske Love, idet han indførte Standretter og Dødsstraf. Dette maa opfattes som Terrorforanstaltninger, idet dansk Lovgivning gennem »Kommunistloven« og Strafferetstillæget og den øvrige Undtagelseslovgivning, der er vedtaget af vor Rigsdag under Besættelsen, rummer Strafferet rettet mod de samme »Forbrydelser«, som nu skal behandles af Standretterne. Det havde

altsaa ikke været »absolut umuligt« for v. Hanneken at regere efter Landets Lovgivning.

Artikel 45: »Det er forbudt at tvinge Befolkningen paa et besat Territorium til at aflægge Ed til den fjendtlige Stat.«

I Strid med denne Bestemmelse har Tyskerne søgt at afpresse talrige Embedsmænd Loyalitetserklæringer overfor det tyske Rige, der maa sidestilles med Edsaflæggelse. Prins Axel blev saaledes løsladt efter at have underskrevet en Erklæring om, at han ikke, saa længe Krigen varer, vil modarbejde tyske Interesser. Den 29. søgte man enkelte Steder i København at afpresse Politibetjente en tilsvarende Erklæring, hvilket dog det store Flertal nægtede, og Landet over har Politimestrene faaet Loyalitetserklæringer forelagt til Underskrift; efter Sigende skal de fleste have skrevet under, men med saadanne Forbehold, at Erklæringen ikke har juridisk eller moralsk Gyldighed. v. Hanneken har paa Forespørgsel svaret, at det ikke er ham, der har udstedt Ordre til at aftvinge Politiet disse Erklæringer, men uheldigt nok for ham havde visse Politimestre faaet forevist en skriftlig Ordre med Generalens Underskrift! Ogsaa Amtmænd skal være stillet overfor Krav om Loyalitetstilkendegivelse, men saavidt os bekendt har kun Amtmanden i Holbæk, H. de Jonquieres, indvilget deri. Det var den samme Herre, der bevægede den danske Garnison i Holbæk til at overgive sig uden Kamp den 29. August.

Lad os fastslaa, at ethvert Krav om Loyalitetstilkendegivelse overfor Tyskerne maa afvises individuelt og kollektivt. Dette er ikke alene i Overensstemmelse med Konventionen — det er ogsaa en national Pligt.

Artikel 46: »Familiens Ære og Rettigheder, Personers Liv og private Ejendom saavel som religiøs Overbevisning og Gudstjenestens Udøvelse skulle respekteres« og Artikel 47: »Plyndring er forbudt«.

Men efter v. Hannekens Forordning af 4. Sept. kan Tyskerne efter Forgodtbefindende tilrane sig enhver Privatejendom, de faar Lyst til, og i Dagene efter den 29. August fandt der Plyndring Sted baade i Ministerierne og i private Lejligheder i Officersskolen paa Frederiksberg.

Artikel 50: »Ingen kollektiv Straf, hverken pekuniær eller anden, kan paalægges Befolkningen paa Grund af individuelle Handlinger, for hvilke de ikke kunne betragtes som solidarisk ansvarlige«.

Ikke desmindre er der Landet over taget i Hundredevis af uskyldige Personer som Gidsler; man har ikke med noget Skin af Ret kunnet rejse Anklage imod dem for »individuelle Handlinger«, — og baade Odense og København er idømt Bøder paa 1 Million Kroner for Mord paa Tyskere, som Byerne ikke kan være solidarisk ansvarlige for.

Artiklerne 48, 49, 51 og 52 omhandler Optrædelse af Skatter og Penge- og Naturalydelse af anden Art. Hanneken har endnu ikke kunnet afse Tid til at overtræde disse Bestemmelser, men det kommer nok.

Artikel 53-55 handler dels om Beslaglæggelse af Statens særlige Ejendom, dels om, at den besættende Magt kun er Bestyrer af offentlige Bygninger og fast Statsejendom. Endelig fastslaaes det i Artikel 56, at Undervisningsanstalter, Kirker, videnskabelige Værker og Kunstværker er stillet som privat Ejendom og saaledes hverken kan beslaglægges eller forsætlig ødelægges, og at enhver Beslaglæggelse og forsætlig Ødelæggelse skal forfølges og straffes.

Det vil sige, at den Beslaglæggelse af bl. a. Skoler, som tidligere har været lovlig, fordi den skete med den danske Regerings Billigelse og Hjælp, nu — efter at Haagerkonventionen er Grundlaget for de to Landes indbyrdes Forhold — er ganske ulovlig. Ikke desto mindre fortsætter Beslaglæggelserne.

Saalænge det var den danske Rigsdag og Regering, der vedtog og gennemførte en Undtagelseslovgivning til Fordel for Tyskerne, kunde vi Danske protestere derimod og bekæmpe Foranstaltningerne, men vi kunde

ikke benægte deres Retsgyldighed. Nu, da Tyskerne selv har brudt den hidtidige Ordning og erklæret os for Fjendeland, er ethvert Brud paa Haagerkonventionens Bestemmelser om besat fjendtligt Omraade en Krigsforbrydelse. Det maa paahvile de højere Embedsmænd, der har paataget sig at videreføre Landets Administration, at protestere overfor Tyskerne mod ethvert Brud paa Konventionens Bestemmelser. Og vi Danske maa gøre os klart, at skabes der et dansk Regeringsorgan, der i formel Henseende kan betegnes som »lovligt«, vil et saadant Lydorgan kunne give de Foranstaltninger en legal Karakter, som under den nuværende Tilstand gennemtvinges i Strid med national og international Ret.

At Tyskerne selv er klare over det uholdbare i Tilstanden, fremgaar ikke alene af deres Iver for at faa en Regering stablet paa Benene, men ogsaa af, at v. Hanneken i sine sidste Forordninger ikke direkte paaberaaber sig de ovenfor citerede Artikler, men skriver: »I Analogi med Haagerkonventionen . . . forordnes«. Ethvert Barn kan se, at der ikke er Tale om nogen Analogi, men at Tvangsforordningerne sandfærdigt kunde indledes med Ordene: »I Strid med Haagerkonventionen . . . forordnes«.

„En korrupt Minister“ — og et Dementi!

Under Overskriften »En korrupt Minister« refererede vi i vort Augustnummer et haandskrevet Brev, undertegnet Gunnar Larsen, hvori Brevskriveren anbefalede Værnemagten at indkøbe Flyvemaskinemotorer i »Dansk Aero«. Gunnar Larsen har i en offentlig Erklæring nægtet at være Forfatter til denne Skrivelse. Men eet staar fast: Den af os refererede Skrivelse foreligger. Den er modtaget af de tyske Myndigheder, og disse har ikke betvivlet dens Ægthed. Gunnar Larsen har da heller ikke i sit Dementi benægtet, at Skrivelsen foreligger. Det staar at læse mellem Linjerne, at han er bekendt med dens Tilstedeværelse, om ikke før, saa nu efter vor Meddelelse.

Hvis der er foretaget et Falskneri, er det saaledes hverken begaaet af os eller vor Meddeler. Gunnar Larsen er selv Skyld i, at ikke alene hans Venner, Tyskerne, men

ogsaa vi, hans Modstandere, ansaa ham for at være Forfatteren. Han har i hele sin Ministertid fortsat privat Forretningsvirksomhed paa en Maade, der har vakt Forargelse ikke mindst i hans eget Ministerium, og han har bl. a. ved de baltiske Koncessioner søgt at skaffe sit Firma Fordele i Kraft af sin Stilling i Regeringen — en Sag, der til sin Tid sikkert vil blive nærmere undersøgt.

Det er vanskeligt at se, hvem der kan have haft Interesse af at skrive bemeldte Brev. Foreligger der en Provokation, maa vi bestemt tage Afstand fra en saadan Handle-

maade. Provokationen er et uværdigt Middel, som ikke bør tages i Anvendelse i den nationale Sags Tjeneste. Det er desuden et Middel, der ofte rammer sin Ophavsmand, hvilket Nazisterne har maatte sande ved mere end een »Rigsdagsbrand«.

Men een Ting konstaterer vi med Tilfredshed: FRIT DANMARKs Indflydelse er saa stor, at Regeringens Medlemmer ser sig nødsaget til at dementere vore Meddelelser, hvis de ikke dækker det, Ministrene anser for Sandheden.

De, der rejste, og de, der blev

Begivenhederne Natten mellem den 28. og 29. August har ændret mangt og meget paa den usynlige Front, det vil sige dér, hvor den skjulte Kamp mod Tyskerne føres. Søndag den 29. August Kl. 4 Morgen gik Jagten ind paa danske Statsborgere, som vore Fjender af den ene eller den anden Grund fandt det opportunt at sikre sig, Gidsler, Officerer og Folk til hvem de havde Mistanke om, at de drev illegal Virksomhed. Hvad den sidste Kategori angaar, saa var saa godt som alle i Forvejen klare over den Fare, som lurede, og da Tyskerne om Morgenen sprængte Døren til nogle af deres Boliger, fandt de dem tomme: den usynlige Fronts Soldater var „gaaet under Jorden“, som det hedder, det vil sige, de havde skjult sig, krænget Navn og borgerlig Stilling af sig og indrettet sig paa Tilværelsen bagom de Bestemmelser, der i Dag gælder før Love. For mange af dem, for alt for mange skulde denne nye Tilværelse dog kun vare kort — faa Døgn, saa viste Chansen sig for at slippe til Sverige og den blev grebet og udnyttet med Begærlighed. For adskillige af dem, der slap ud af Landet, gælder det, at de ingen anden Udvej havde, dersom de ikke vilde risikere at miste Livet i Tilfælde af, at de blev fanget herhjemme, men for talrige andres Vedkommende vil man have ondt ved at indse den uomgængelige Nødvendighed af denne Flugt; det var ikke saa faa, som under Trykket af den øjeblikkelige Situation havde overvurderet den Fare, hvori de befandt sig, og man

kan ikke frigøre sig for en Fornemmelse af, at det romantiske i Flugten til Sverige har lokket dem og tilsløret den Følelse af Pligt mod deres Fædreland, som tidligere var det første og største for dem. Et meget stort Antal af dem, der nu er væk, havde, naar Tyskernes panikagtige Virketrang har lagt sig, gode Muligheder for at fortsætte i den illegale Kamp — at de har overset det, er beklageligt. Man gavner ikke Danmarks Sag ved at hugge Træer i Sverige. — Bortset fra de faa Mænd, som i Dag har Personlighed til og ganske specielle Forudsætninger for i Udlandet at gavne Danmarks Sag, saa er det de Folk, som bliver her, her indenfor vore egne snævre Grænser, som ene har Muligheder for at føre den effektive Kamp mod den Fjende, der piner og undertrykker vort Samfund. Det er her, der er Brug for os, og ikke i Sverige, hvor Flygtningeproblemet i Forvejen er stort og besværligt, og ikke i England, hvor man har Soldater nok, og hvortil det i Øjeblikket end ikke er muligt at opnå Indrejsetilladelse.

Vi beklager, at de Mennesker, der er stukket over Sundet, ikke i Tide indsaa dette, men deres Svaghed vil ikke forplante sig til os andre. Er vi end blevet færre, saa er vi dog stadig nok til at fortsætte Kampen mod Undertrykkerne — og hårdere Straffe og Trusler om Dødsdom vil kun øge vort Had, skærpe vor Agtpaagivenhed, intensivere vor Aktivitet og forøge vore Rækker med nye Medkæmpere.

Udlandet om Danmark

Vi bringer nedenstaaende et Uddrag af den frie Verdens Presse og Radioudsendelser om Danmark og den 29. August:

Times 31. August: I alle de besatte Lande vil Danmarks Eksempel indgyde de uforfærdede Mænd og Kvinder, der kun venter paa deres Time, nyt Mod. Danmark har vist Nazisterne, at de intetsteds kan bevare Herredømmet uden ved Magt, og derfor vil de overalt i stigende Grad blive nødt til at gøre Brug af deres militære Ressourcer, hvad der i stigende Grad vil bidrage til deres Svækkelse.

Manchester Guardian 30. August: Bruddet mellem det danske Folk og den tyske Besættelsesmagt har længe været undervejs. Det er et Skoleeksempel paa Opstanden blandt Nationerne i Vesteuropa, der, hvor smaa de end er, ikke vil bøje sig for tysk Magt.

Moskva Radio 30. August: Der er nu Uroligheder i selve det danske Kongerige, som Tyskerne havde til Hensigt at opbygge som et Mønstereksempel paa den nye Orden. Tyskerne har udplyndret Danmark samtidig med at de forsøgte at indbilde Verden, at der herskede fuldkommen

Fred og Forstaaelse. Men det danske Folk har rejst sig til Kamp.

*
Den sovjetrussiske Forfatter *Ilja Ehrenburg* skriver: Tyskerne bekendtgjorde ved Indmarchen i Danmark den 9. April 1940, at de betragtede Danmark som et venligsindet Land. De lod Danskerne beholde deres Konge og deres Rigsdag. Efter 40 Maaneders Forløb har den danske Nation gjort Oprør. Sømandene gik i Spidsen. Efter Tragedien i Toulon har Verden nu været Vidne til Københavns Tragedie... De tapre Sømænd aabnede Ild mod Tyskerne for at give deres Kammerater Lejlighed til at sænke Skibene. Saaledes har det lille Danmark vundet en Sejr over Tyskland... Eksplosionerne i København vil blive hørt over hele Verden. Timen er nær, da Danskerne vil fejre Sejren. Med Stolthed vil de mindes den 29. August 1943, da Danmark uden først at tænke paa om en Mand kunde udrette noget imod de mange, viste Verden, hvad virkeligt Mod betyder.

Politimesteren i Ribe, Stolt-Henrik Andreassen, udtaler til enhver, som gider høre paa ham, at »Sabotørerne er en Samling Forbrydere, som burde uskadeliggøres, og jeg personlig skal gerne eksekvere Dødsdommen!«

Husk ham.

Ved Aftaler Mand og Mand imellem er der i Danmark indført »Flagstrejke«. Man vil ikke vise Dannebrog, saalænge Kongen er Fange. Personer, som ikke kender noget til Aftalen, ringes op af anonyme Personer, der kræver Flagene halet ned. Falcks Redningskorps flagede den 8. September i Anledning af sin Leders Fødselsdag — hen paa Eftermiddagen blev samtlige Flag fjernet. Følg denne Parole overalt!

SABOTAGEVAGTERNE

Sabotagen har aldrig været saa populær som efter Indførelsen af Undtagelsestilstanden. Da den store Læssekran paa Nørrebro Station den 10. September Kl. 21,30 røg i Luften, sprang en Mand af Cyklen paa Nørrebrogade og brølede af sine Lungers fulde Kraft: »Bravo — det var sgu rigeligt den Million værd!« (Han tænkte paa den Bod, København samme Dag maatte betale Nazisterne). Hans Udbrud hilstes med Hurraraab af de forbigaaende, og tilsvarende gaar det hver Gang, der lyder et Brag i København. Det hilses med aabenlys Tilfredshed. Befolkningen anerkender disse haandfaste Svar til Tyskerne som fulgyldige Udtryk for det Had og den Foragt, der ellers har saa vanskeligt ved at faa Udløsning.

Det er imidlertid nødvendigt at sige et Par Ord om Sabotagevagterne. Vi har aldrig lagt Skjul paa, at vi betragter dette Arbejde som direkte Landsforræderi. Vi har ogsaa haft Lejlighed til at konstatere, at dette Synspunkt anerkendtes af det danske Folk, ogsaa af adskillige Sabotagevagter. Saaledes foreligger der Meddelelser om Sabotagevagter, der har nedlagt deres Arbejde efter at være gjort opmærksomt paa, at det var Landsforræderi. Paa mange Virksomheder har Arbejderne ved Strejke faaet fjernet altfor nævenyttige Sabotagevagter og faaet indsat andre, som havde en mere dansk Opfattelse af Arbejdets Karakter.

Efter Indførelsen af Undtagelsestilstanden har Spørgsmaalet imidlertid tolt ændret Karakter. Enhver Sabotagevagt maa herefter betragtes som værende i direkte tysk Tjeneste. Samtidig foreligger der — fra Helsingør — Meddelelse om, at enhver Udbetaling af Understøttelse eller Socialhjælp er standset, og arbejdsledige anvises Arbejde som Sabotagevagter. Sabotagevagterne er altsaa herefter ikke fritstillet, og der maa skel-

nes mellem dem og de Sabotagevagter, der er gaaet frivilligt til Arbejdet, Nazister o. lign. Landsforrædere. Overfor dem bør der ikke vises Skaansel af nogen Art. Af alle andre Sabotagevagter maa man derimod vente, at de, saa ofte Lejlighed byder sig, lukker Øjnene og letter Frihedskæmperne Arbejdet. Gør de ikke det, har de solidariseret sig med Undertrykkerne og udsætter sig for den alvorligste Fare.

For alle Sabotagevagter gælder iøvrigt, at de under de skærpede Forhold ikke længere kan vente at blive behandlet med den udsøgte Hensynsfuldhed, som hidtil har præget Frihedskæmpernes Fremgangsmaade. Dette bør de hæderlige Sabotagevagter tage ad notam, saaledes at de saavidt muligt tilbringer deres Tjenestetid i Beskyttelsesrum eller paa ligdende brand- og bombesikre Steder.

v. Hanneken venter, at han med Trusel om Dødsstraf kan standse Frihedskæmperen. De forløbne 14 Dage har for saa vidt allerede givet ham Svar. Og dette Svar vil blive kraftigere og mere omfattende for hver Dag, der gaar.

SABOTAGE — OBSTRUKTION OVERALT — DET ER SVARET

Kronik

Sandheden om vor dybe Skændsel

HVIDBOGEN, som de Ansvarlige ikke vil kunne komme udenom

Beslutning af Folketinget, vedtaget ved eneste Behandling den 19. Januar 1940:

„Folketinget beslutter at udtale, at man fra alle Sider i det danske Folk er enig om, at Landets Neutralitet skal oprettholdes, og at de Midler, der raades over, om fornødent skal anvendes for at hævd og værne Rigets Fred og Uafhængighed, og tilsiger Ministeriet sin Støtte i Arbejdet herfor.“

Underskrevet: Hans Rasmussen og Jens Strøm.

HVIDBOGEN, der indeholder en dokumentarisk Redegørelse for Forholdene omkring 9. April 1940, og som er udsendt af »Hjemmefronten« og »Studenternes Efterretningstjeneste«, er saa ubetinget den vigtigste og den vægtigste af de illegale Bøger, som er blevet ud-

sendt under den tyske Besættelse af vort Land.

HVIDBOGEN er et historisk Dokument, og det er givet, at den vil faa afgørende Betydning, naar vi i Danmark skal fælde den endelige Dom over dem, der har Ansvar for det, der skete den 9. April.

Foraarsaget af Tyskernes enestaaende vne til at fabrikere Bøger paa Grundlag af „Dokumenter“, som de paastaar at have fundet rundt om i de besatte Landes Ministerier, har der bredt sig en vis Misllid til Hvidbøger — men den vilde i ette Tilfælde, det kan man føle sig tryk or, være aldeles ubegrundet: disse Dokumenter er uomstødelige Sandhedsbeviser, ikke paa noget Punkt vil deres Ægthed unne drages i Tvivl — man fristes næsten til at tilføje et: *desværre*, fordi man ikke kan øjne den bitterste Undskyldning or de folkevalgte Mænd, som i Foraaret 1940 holdt Danmarks Skæbnetraade i deres Hænder.

Ingen Dansk kan læse denne Dokument-samling, uden at Skammen og Sorgen fra sin frygtelige Aprilmorgen bryder op med sin gamle Voldsomhed. Ikke, at disse Følelser nogensinde har været glemte eller blot svækkede, for det har de ikke, og det bliver de aldrig, men de forløbne Besættelses-aars talrige truende Begivenheder har daglig trukket vore Tanker til sig, nye Foreteelser tændte vor Harm og optog vort Sind, medens Mindet om 9. April lod sig trænge lidt længere tilbage i vor Bevidsthed. Ved Læsningen af HVIDBOGEN begynder den gamle, kendte Smerte igen at flaa i En og under En hverken Rist eller Ro.

HVIDBOGEN indledes med Kammerherre Zahles Indberetninger fra Berlin den 4. til 8. April 1940, derefter følger Uddrag af Generalkommandoens Beretning om Begivenhederne i Hæren den 6. til 9. April, Uddrag af Søværnskommandoens Beretning om Søværnets Forhold i den samme Periode og Viceadmiral Rechnitzers Korrespondance med Storadmiral Ræder og

Viceadmiral Mewis. Bogen indeholder videre en Skrivelse fra Christmas Møller til fhv. Udenrigsminister P. Munch og Christmas Møllers Beretning om Tyskernes Løftebrud i Tiden indtil hans Afrejse til England. I et kort Kapitel, Propaganda og Virkelighed, sidestilles en Række danske og tyske Udtalelser, dokumentariske som alt det øvrige — og *afslørende* som alt det øvrige.

I den Indberetning, som vor Gesandt i Berlin, Kammerherre Zahle den 4. April 1940 sendte med særlig Kurer til Udenrigsminister Munch, staar følgende Oplysninger, der stammer fra »absolut paalidelig Kilde indenfor Oberkommando der Wehrmacht«: »Der forestaar en Aggression mod Danmark, som skal finde Sted i næste Uge. Samtidig eller muligvis lidt senere forberedes et Indbrud i Holland, muligvis ogsaa Belgien. Det er sandsynligt, at Operationerne dernæst fortsættes mod Sydnorge. Troppe- og Tonnagekoncentrationer i Swinemünde«.

Zahle skrev bl.a.: »Jeg anser det dog for min Pligt at udtale, at den kgl. Regering paa ingen Maade bør skyde den Tanke fra sig, at Situationen kan være yderst alvorlig eller i Løbet af faa Dage eller Timer blive det«.

Det danske Gesandtskab i Berlin arbejdede i de Dage under de største Vanskeligheder, der ikke blev gjort ringere ved den Kendsgerning, at vort Land nylig havde underskrevet en Ikke-Angrebspagt med Tyskland, saaledes at Kammerherre Zahle, der selv havde sat sit Navn under denne, næppe kunde foretage en Forespørgsel hos ansvarlige Personer uden samtidig at vise Mangel paa Tillid

Uddrag af Biskop Fuglsang Damgaards HYRDEBREV, oplæst Søndag d. 5. Sept.:

... Vi viger ikke en Tøddel fra vor Kirkes Bekendelse, vi viger ikke et Fjed fra Sandhed, Ret og Retfærdighed. Vi forbliver tro mod vor Kirke, vor Konge og vort Fædreland. Lad os bede for alle dem, som satte deres Liv ind for os, for de saarede, for alle dem, der sørger, for alle dem, som har mistet deres Frihed, for vor elskede Konge, vor Kirke og vort Folk. Lad os bede for Herrens gamle Ejendomsfolk. Lad os bede for vor Øvrighed, at den maa faa Naade til at fremme Ret og Retfærdighed. Lad os bede for hele den lidende og stridende Verden; lad os bede den almægtige Gud om at standse Rædslerne og at føre Retfærdigheden til Sejr....

til den bestaaende Aftales Værdi, hvilket efter Gesandtens diplomatiske Mening kun kunde tjene til at svække Aftalens Kraft. Alligevel sendte man i de følgende Dage Meddelelser til Udenrigsministeren, bl. a. bygget paa vor Marineattaché, Kommandørkaptajn Kjølens fremragende Oplysninger, der gav et utvetydigt Indtryk af den overhængende Fare, hvori Danmark svævede. Det er i Lyset af denne sikre Viden, at Munchs Handlinger eller rettere Mangel paa Handlinger antager Præget af Landsforræderi.

Bogens næste Kapitel fortæller om den danske Udenrigsministers Reaktion paa de Meddelelser, han modtog. Det kan være svært at afgøre, hvilket af HVIDBOGENS Afsnit, der er det interessanteste, men der kan næppe være Tvivl om, at det mest menneskeligt gribende af samtlige Aktstykker er Generalkommandoens Beretning og navnlig Bilaget hertil, Generalløjtnant Priors Skildring af Deltagelsen i Raadslagningen hos Kongen den 9. April om Morgenen. Det har været tunge Dage for Chefen for Generalstaben, General Gørtz og for Prior: Den 6. April blev der om Formiddagen holdt et Møde hos Forsvarsministeren, hvor foruden de nævnte ogsaa Munch og Viceadmiral Rechnitzer var til Stede. Rechnitzer mente, »at Angreb paa Danmark var ganske uden Formaal, men muligvis var der tyske Planer om at besætte Læsø«. Generalløjtnant Prior foreslog, at Regeringen gjorde sig klart, hvorledes man vilde møde eventuelle ultimative Krav fra tysk Side, saaledes at man kunde være forberedt. Ministeren mente imidlertid — og heri støttedes han af Viceadmiralen — at det var bedre at vente, til Kravene forelaa. Gørtz oplyste, at det vilde tage 6 Dage at gennemføre en fuldstændig Mobilisering og et Par Dage at formere fuld Sikringsstyrke. *Ministeren mente, ligesom Viceadmiralen, at en Indkaldelse kunde vække Uro, men lovede at overveje Sagen.*

To Dage senere, den 8. April, da en dansk Journalist havde meddelt, at der kunde ventes en tysk Aktion i Løbet af to Timer, gik Munch saa vidt som til at love ved et Møde hos Kongen at forelægge et Forslag om Indkaldelse af den fulde Sikringsstyrke saavel til Hæren som

til Kystdefensionen. Det blev paa dette Møde aftalt, at der ingen Indkaldelser skulde finde Sted, *da det kunde udlægges som en Udæskning.*

Den danske Hærs Øverstbefalende gav dog ikke op. I Dagens Løb indtraf den ene foruroligere Meddelelse efter den anden, og Kl. 17 udbad Chefen for Generalkommandoen sig atter en Samtale med Forsvarsministeren for at opnaa Bemyndigelse til at foretage visse Forskydninger af Tropperne og til at faa etableret Luftmeldetjeneste. Paany henstillede Prior, at Sikringsstyrkerne blev indkaldt. Man skulde ikke synes, der var megen Tid at spille, men heller ikke Hr. Alsing Andersen forhastede sig: Han stillede et Svar i Udsigt en Gang i Løbet af Aftenen, naar der havde været Møde med Partiformændene og derefter Ministermøde. Først Kl. 22,30 forelaa Regeringens Afgørelse, som Forsvarsministeren meddelte Chefen for Generalkommandoen: *Der skulde hverken indkaldes Sikringsstyrker eller foretages Forskydninger eller Sammendragning af Tropper.* Halvsjette Time senere forelaa Meddelelsen om, at tyske Tropper havde overskredet Grænsen ved Krusaa.

Ingen Dansk kan, uden Hjertet snører sig sammen, læse Generalløjtnant Priors Skildring af det Møde, der den 9. April om Morgenen — mens de tyske Bombemaskiner brølede over Byen, og der blev skudt paa Amalienborg Plads — fandt Sted hos Kongen paa Amalienborg. Prior bruger kun faa og nøgterne Ord til at skildre den tragiske Konference, hvor det Kl. 6 blev besluttet at gaa ind paa Tyskernes Krav. Her forsøgte Prior for sidste Gang at faa Danmark til at forsvare sig mod Tyskernes Overgreb — og blev afvist. Samtidig erklærede Forsvarsminister Alsing Andersen sig villig til at tage Ansvaret for, at man ikke fortsatte Modstanden. Generalløjtnanten slutter med at skrive:

»Under Mødet var Dronningen kommet ind, bleg og betaget af Situationen. Kronprinsen forklærede Hendes Majestæt Sagen. Vi gik ud. En dyb Følelse af Sorg, Bitterhed og Skam greb mig. Jeg kunde ikke telefonere fra Amalienborg. Man opfordrede mig til at standse Skydningen paa Slotspladsen, men det kunde jeg ikke

formaa mig selv til. Jeg gik hen til Hjørnet for at se, hvor Fjenden var, men kunde intet opdage. Imidlertid standsede Kongens Adjutant Kampen.

Ca. 6,10 kørte Ministeren, Viceadmiralen og jeg bort.

Ligesaa indlysende rigtigt, ligesaa dansk og militært hæderligt som Generalerne Gøtz og Prior har optraadt, ligesaa lurvet og udansk har Rechnitzer og Chefen for Kystflaaden, Kommandør Ipsen, vist sig. Den 9. April om Morgenen, endnu inden Mødet hos Kongen, fandt et Møde Sted i Forsvarsministeriet. Her gav Alsing Andersen og Rechnitzer Admiral Hammerich Besked om at udstede Søværnskommandoens Ordre om ikke at skyde. Denne Ordre gentog Viceadmiralen fra Telefonen i Kongens Forværelse, før Kongens og Regeringens Beslutning om at opgive Modstand forelaa. Imidlertid havde Kommandør Ipsen fra Lynetten gennem sin Kikkert iagttaget det tyske Troppeskib, der lagde til ved Langelinje, hvor Soldaterne gik i Land, Kl. 5,20. Ikke et Skud var blevet løsnet.

En nøjere Gennemgang af Flaadens Forhold omkring den 9. April uddyber Indtrykket af manglende Agtpaagivenhed, der efterhaanden fortsættes til direkte og umiskendeligt Landsforræderi.

Vi mobiliserede ikke i de skæbnesvangre Aprildage; vor Udenrigsminister var angst for, at det skulde vække Misnag i Nazi-Tyskland og Uro i Befolkningen! Vi forraadte vor Ære, og det gør ondt at mindes. Men Smerten intensiveres ved Bevidstheden om, at havde vi dengang i Overensstemmelse med Rigsdagens Beslutning af 19. Januar opført os anstændigt og aabenbaret, at det var vor Hensigt at forsvare os, saa er der al mulig Grund til at tro, at Danmark ikke var blevet besat, og at Norge var blevet frelst fra den Skæbne, der blev dens Lod. General Kaupisch udtalte i et Interview i Nordschleswigsche Zeitung paa 2 Aarsdagen for Besættelsen, at »skulde det norske Foretagende lykkes, var det af afgørende Betydning om muligt paa en Dag at tage hele Danmark i Besiddelse for at bringe Sundet, Kattegat for-

uden den danske Vestkyst under tysk Kontrol og sikre Forsyningstjenesten til Hæren, Luftvaabnet og Marinen i Norge«. Videre sagde Kaupisch, at det afgørende Moment maatte være Overraskelsen, som gjorde enhver væbnet Modstand udsigtsløs.

Gennem dette Interview med General Kaupisch bekræftes en Opfattelse, som ikke er ualmindelig blandt danske Militære: Havde vi i Tide demonstreret vor Forsvarsvilje, er der overvejende Sandsynlighed for, at Tyskerne havde opgivet Planen om Danmarks og Norges Besættelse.

Der findes i HVIDBOGEN en Rigdom af faktiske Oplysninger, som forklarer mangt og meget, der hidtil har været dunkelt — ogsaa Christmas Møllers Beretning om de tyske Løftebrud i Besættelsens første Aar rummer værdifulde Ting — men intet, absolut intet finder man, der kan tjene til Undskyldning eller blot til Forklaring af Regeringens Holdning i April 1940 — tværtimod: Dens Ansvarløshed understreges, og paa det ynkeligste afsløres disse Mænds hyppigt gentagne Løgne om, at de var ganske uvidende om det, der forestod. Der findes uigendrivelige Beviser for, at man meget vel vidste Besked med, hvad der ventede os, og at man i kølig Bevidsthed herom gjorde sit yderste for at sabotere enhver Anvendelse af de danske militære Stridskræfter.

I de Kommentarer, der afslutter HVIDBOGEN, fremsættes Krav om, at den daværende Regering, naar vi nu snart bliver os selv, drages til Ansvar for de Embedsforsømmelser, de har begaaet, og som i visse Tilfælde er af saa grov Art, at de peger mod Anklage for Højforræderi: Den 9. April blev det danske Folk bedraget af sin Regering.

Blandt de Problemer, som Efterkrigstiden vil rulle op for os, er dette et saare vigtigt; men i Øjeblikket, hvor alle Kræfter maa sættes ind paa det eneste fornødne: Kampen mod Tyskerne, rykker det i Baggrunden og bliver — som alt andet undtagen det ene — af sekundær Karakter.